

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

חנ תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

כל עץ מאכל דהא כל עץ אינו מובן ולדברינו מובן וניחא
 רכיון שהארץ נתכונה לעובדיו ולקלקלה וקלקלה א"ע שלא
 להיות טעם עזו ופריו שווין רק עישה פרי ולא עץ פרי
 וקבלה עונש עבדיו לכן ראוי ומוטל עלינו לתקן את פגמה
 וכנמול ידה נשיב לה וכי נבוא אל הארץ מחייבים לנו
 לתקן את הארמה ו"ש ונטעם כל עץ מאכל ר"ל שכל
 עץ י"י ראוי למאכל ולא הפרי לבד אלא י"י טעם עזו
 ופריו שווין והבן והמשכיל יעיין בכתבי האר"י ז"ל
 בפע"ח בשער ק"ש שעל המטה ימלא קלת מדברינו
 אלה :

ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי
 עיין רש"י שפירש שהוא לשון נופל על לשון
 ולכאורה קשה למה קרא שמה חוה בוא"ו הו"ל לקרוא לה חי'
 ונרא' דכמה מיני חיות יש בעולם יש חי' טוב כמו מעלות
 הצדיקים הסולכים בתורת ה' : דהנה התורה הקדושה הוא
 שורש וחיות לכל העולמות דע"י התורה נבראו מליאת העולמות
 ואם הצדיקים אינם הסולכים חוץ מנדר התורה והמלות והתורה
 הקדושה היא אללס מרכז האמצעי אשר על זה סובב והולך
 כל מיני עשיותם : כמו הדיבור והשמיעה והראי' והליכה
 הכל הוא ע"י התורה : ואז הם דבוקים בח"י העולמים והו'
 בחינת מלופי"ם שהנקודה היא באמצע האות ר"ל שהם במרכז
 האמצעי שהיא התורה אשר היא נקודה הפנימיות וחיות
 העולמות : אבל נמצאים בני אדם אשר הם מורידים חיות
 זו מן העולמות למטה וח"ו עד עפר וישפילה מחמת שהם
 יולאים מנדר התורה והמלות והם נפסקו משורש התורה :
 וא"כ מאין יבוא עורם וחיותם מחמת שהם הורידו חיות תחת
 העולמות חו בחינת חיר"ק שהקודה היא תחת האות והאות
 רוכב על הנקודה דבאמת הנקודה היא החיות של האות :
 דהנקודה היא המנהיג וכשארם משפיל החיות של כל מידות
 הקדושים אז הוא משפיל הנקודה תחת האות ואין תקנה
 לאנשים אלו לחזור לשרשם כ"א כשישים אל לבו באמת ובתמים
 הא"ך הוא נפסק משורש החיות של כל העלמו' והא"ך הוא
 למטה מכל הנמצאים שבועלם ואין לו על מי להשען כ"א על
 רחמיו ועל רוב חקדיו י"ת מרלון המחשבה אשר קדמה לבריאת
 עולם כמו שאמרו חז"ל דכשרא הקב"ה לברא את העולם
 אמרה התורה לפניו הלא עתיד לחטוא לפניך : והשיב לא
 השו"ת ב"ה וב"ש וכי למננא אתקרינא ארך אפיס הלא
 התשובה קדמה לבריאת השמים וארץ : דהנה הוא י"ת היה
 אופה ומביט מיד כשעלה ברלזו לברוא העולם עד סוף כל
 הדורות ותמכון שבתו השגיח הא"ך שיהי' נמצא בעולם כמה
 מיני ב"ה שיהי' נפסקים מחיות העולמות וילאו מנדר התורה
 והקדים להם הש"י לרי ורפיאם למכתם כשיחזרו בתשובה
 שלימה לפניו וישבו לשרשם אז יקבלם הש"י וא"כ במחשבה זו
 של עולם התשובה שם יש לו מליאות וא"כ כשהאדם רואה
 לשוב ולתקן את אשר פגס לריך להבין בשכלו א"ך הוא
 מרוחק מכל חיות העולמות ואין לו שום תקנה במליאת כ"א

שם במחשבה הקדומה אשר קדמה לכל העולמות והוא השורש
 של חיות כל העולמות וכל האותיות ושם יש לו מליאות ח"י
 הוא דבוק בבחינה עליונה דהיא האם והשורש של כל החיות
 דהוא התשובה עילאי והו נקודת חול"ם שהנקודה היא
 למעלה מן האות ונמצא מה שהי' נקודת בחינה התחתונה
 למטה מן העולמות והאותיות שהוא בחינת חיר"ק ע"י
 נתעלה למעלה להיות הנקודה עולה ויושב בראש הא"י חו'
 בחינת חול"ם חו' נתהפך וכעשה מוחל וממס ממשיך ממילא
 כל חטאיו :

ויהי כוונת רז"ל מקים שב"ע"ת עומדין אין לדיקוס
 נמורים יכלוין לעמוד כי מעלת השב בחשבה הוא
 רס וגשא תמעלות הצדיקים כי א"ך יוכל הצדיק לעמוד על
 בחינה זו מחמת שלא טעם טעמא דאיסורא ולא יא' חו'
 מנדר התורה והמלות ואז הוא תמיד דבוק וקשור בחיות
 העולמות והמירות אשר שם הוא חיות התורה משא"כ
 מחטאיו שאין לו מקום בחי' העולמות ולריך לחק חו'
 ולדבק נפשו במעלה ורל"ן הקדוש אבל מכ"מ חף שהוא דבוק
 שם בעולם המחשבה כיון שהוא למטה בעולם המליאות נרי'
 להמשיך לעלמו חיות מתקור החיים ושורש השרשים
 העולמות והו בחינת קו הא"י המורה על המשכת מנדרת
 היוד מרלון עליון נמשך דרך קו הא"י חיות לחוץ העולמות
 ויש לכיון בזה פירוש הפלוגת' בש"ס מסכ"ו ר"ה חר אמר שיש
 וח"א נושא והוא דבר אחד דמר אמר חרד ומר אמר חד ולא
 פליגי דזה מדבר מבחי' השב הא"ך שהוא בא לירי דביקות חו'
 המחשבה והו בחי' נושא הקב"ה וב"ש מסתכל בכה והמטה
 אשר הגיע מזה הענין שפ"י שחטא ושב ע"י זה בא לירי
 מעלה הגדולה ונתדבק בעולם עליון בשורש התשובה שהוא
 למעלה מחיות העולמות והו הפירש של נושא עין שפ"י
 העון בא התכשאות בעולם העליון להאדם שדבק ביה"א עילאי
 בחינת תשובה תשוב ה"א ומד אמר כובש זה מדבר מבחינת
 המשכתה למטה אחר כך מדביקות העליון לחוץ המליאות
 העולמות מוריד השפע למטה והו חנוג עליון שהקב"ה
 משפיע והו כובש ע"ד יכבוש עונותינו ר"ל שפ"י העבירה בא
 כבישת השפע למטה והבן : והנה קודם שחטאה חוה והמליאת
 את האדם אז הי' דבוקים בחי' העולמים במרכז האמצעי
 באותיות התורה משא"כ לאחר שחטאו ועשו תשובה וה'
 נדבקו בעולם עליון ברלון הקודם והוא השורש והחיות של
 כל העולמות והו שאמר ויקרא האדם שם אשתו חוה משפיע
 מויד וא"ו ע"י שהמשיך מעולם המחשבה הוא המחשבה קדומה
 לחוץ עולם התחתון לכך קראה חוה כי היא היתה אם כל חי
 שר"ל שפ"י החטא שעשתה והולכרה לשוב ע"י נדבקה באם
 והשורש של כל חי והבן :

פרשת נח

ארה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו
 ופירש"י

אור קו הרחמים בסוף ובחינת אש באמצע בכדי להתחילו
 ביהי' כולו רחמים ועוד איתא בספר יצירה בשלשים ושתים
 נתיבות פליאות החכמה חקק וברא כו' בספר וסופר וסופר
 וזהו ויהיו מושגים ר"ל שהי' ה"ג תכלין דרחמים והנסתחם
 ממשא כנ"ל בסוד הרחמים והמתקנות הדיינין בואכה ספיה
 היינו עד בחי' ספרי' הר הקדם אין הרים חלא אבות והיינו
 להמשין לבחי' ספר מבחי' הר שהוא האבות הקדם הוא מבחי'
 ימי קדם המשכיל יבין כי קלרתי :

פרשת לך

ויאמר ה' עיני ברש"י להנחתך ולטובתך ואעשך לגוי
 גדול כאן אי אהה זוכה לבנים וכי'
 ואברכך בממון . ואגדלה שמך שאודיע טבעך בעולם והיה
 ברכה הנברכות מאורים בידך ותברך לכל מי שתראה ד"א
 ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלקי אברהם ואברכך זה
 שאומרים אלקי יצחק ואגדלה שמך זה שאומרים אלקי יעקב
 כו' עי"ש . והנה האי ד"א שמיביא רש"י ז"ל הוא למותר
 דאם רש"י ז"ל יראה להביא כל הפירושים שמיביא המדרש
 חקלר הידיעה מהכיל ובדאי רש"י ז"ל אינו מביא רק מה
 שצריך ליישב הפסוק על תכונו . ונראה דכוונת רש"י כן הוא
 דהנה לכאורה יש להבין דאיתא במדרש נסיון הראשון בלך
 לך וכו' ונסיון האחרון בלך לך דהיינו לך לך אל ארץ המוריה
 ובשום לב יש להבין מה זה נסיון מה שהלך אברהם כאשר
 דיבר אליו השם ומה לורך הקרא להשמיענו זה שהלך כאשר
 דבר וכי יעלה על לב שאיזה ברי' חם ושלוס בעולם לא
 יצית לדבר השם ובדולי אפי' גס פחות ערך מאברהם אם
 היה זוכה לשמוע שום דיבור משמו ב"ה וב"ש אפי' לילך
 מסוף העולם ועד סופו ווי פתי יסור אשר לא ישמע ולא
 יאזין ויקטיב לקולו ית' ומת זה הייחוס של אברהם אע"ה .
 ויותר תמי' מה הוא הנסיון הלא הקב"ה הבטיחו שע"י הליכה
 זו ירויח כל הטובות וכל הנברכות לו ולרעו אחריו וכי
 בעבור זה לנסיון יחשב אבל שורש הדבר כך הוא דבוראי עיקר
 העובדא הוא המחשבה טובה והכל הולך אחר המחשבה ואחר
 כוונת הלב ועיקר הנסיון היה גודל התמימות של אברהם
 אבינו ונחשבתו הזכה אשר לא כיון במלותיו לשום דבר
 להנחתו רק לקיים רצון הש"י ולא השגיח כלל למה שיצתיח
 לו מן זה שום טובה וזה שסיפר הכתוב בשבחו של אברהם
 דהנה בודאי כל דברי נבואה של אמירת הש"י לאברהם אבינו
 בודאי הי' סידר הענין כמו שכתוב בחורתינו הקדוש בלשון
 הקודש על ידי צירופי אותיות ותיבות אשר נתגלו לו ומתוך
 החשבות נתבארו לו כוונת הענין ורצון הש"י . והנה כל
 דיבור אלקיס טובל כמה פירושים יכול האדם לפרש בו כפי
 נעיות הענין במחשבתו והנה כשנאמרה לו זה הנבואה של
 לך לך מארץ כפי הכתוב בתורה אז מיד עמד לנגדו היצר
 ופחה מחשבתו להטותו מדרך הישר והסדיר לו פירוש

הדברים של עיני הנבואה הלזו שזה הדיבור של לך לך הוא
 פירש הכל להנחתך ולטובתך ונתן לו פירוש על כל תיבה סיכין
 הוא מרומז טובתו בכל תיבה וז"ש לו מה שאמר לו הש"י
 ואעשך לגוי גדול כוונתו בכאן אי אהה זוכה לבנים אבל
 שם יסי' לך בן ובדאי ראוי שתקיים הליכה זו מארץ עבדך
 טובת בניס שיגיע לך שמה חוץ שאר טובות שיצתיח לך
 והוא ואברךך בממון ואגדלה שמך שאל טבעך בעולם ותסי'
 מפורסם בשם טוב והיה ברכה שתברך למי שתראה והיה
 מכנים במחשבתו טובת עוה"ז שיגיע לו מזה הליכה אשר
 נפשו של אדם שומד ומתאוה להם אבל אברהם אבינו
 בגודל נדקתו ונקיות מחשבתו הבין שזה לא מעיקר עבודת
 לקיים פקודת המלך עבור שפע הטובות שיצתיח לו מזה
 הדבר זה לא היו עובד השם רק את עצמו ועבור טובתו
 מיד הפך אברהם במחשבתו פירושי' הדברים לדבר אחר
 לעבודת הבורא ברוך הוא ולכבוד השם ולא הפך ליתר חק
 כיון במלוי' הליכה זו על כוונה אחרת להיות הילכו בקדושת
 מה שאמר הקב"ה ואברךך זו שאומרים אלקי אברהם ואגדלה
 שמך זו שאומרים אלקי יצחק שתתגלה ותתפרסם אלקותו
 בעולם על ידי מדתו מידת החסד של אברהם וכן שתתגלה
 מידת יצחק ויעקב בעולם והיה פירוש אלקות בעולם
 וזה שסיפר בשבחו שבאמת היה יכול אברהם לקיים מלות
 הליכה זו אף אם היה במחשבתו איזה כוונה אחרת לעומת
 ואעפ"כ לא עשה זו רק מחמת כבוד השם לקיים דבורו
 לבד חס לא היה גלוי לשום בן אדם רק לפני ית' לבד
 אשר לפניו נגלו כל מעלומות לב הוא ית' יודע האמת לב
 הטעור אשר לא עשה לשום הנחת עצמו זולת למען שמו
 הגדול ית' ח"ש ומלאת את לבבו נאמן לפניך והבן : וזהו
 שהכתוב מעיד עליו וילך אברהם כאשר דבר אליו ר"ל
 שהלך בזה הבחי' וכוונה של הש"י ב"ה וב"ש ולא כאשר הכתוב
 היצר בלבבו לפתותו מן הדרך הישר ואמת ומן מחשבת
 נכונה וזו באמת נסיון גדול ועבורה גדולה להיות עובד
 זכה בלי שום פניה ונטיה אל כוונה אחרת רק לקיים דיבור
 לפרסם אלקותו ית' בעולם והוא ית' יזכינו להיות מעבד
 שמו באמת ובחמי' אמן בן יהי רצון :

פרשת וירא

וירא אליו ר' באלוני ממרא כו' שמעתי ממנו הרם כי
 שהניד בשם אומרו ה"ה המנוח הסמיר המפורסם ר"ל
 איש אלקי מ"ה משה מפשעווארסק ז"ה"ה כן הפירוש : וירא
 אליו כך נראה במחשבתו של אברהם אבינו שהי' הוא באלוני
 ממרא ר"ל זה הצדיק ממרא הוא עובד השם ועם יש
 השראת השכינה אבל היא עדיין בחוץ ח"ש והוא יושב
 האוהל ר"ל שכן דרך הצדיקי' אף שעובדי' השם כל ימיה' חסדי' כבר
 נדמה להם במחשבתם שלא התחילו עדיין כלום לעבוד את
 ועדיין הם פתח האוהל של הקדושה ודפחים :
 בפסוק